

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1991
FORFATTER:	Orla Nielsen
TITEL:	Fra sabotøren N. J. Bollerups dagbog.
KORT RESUME:	Bla. om en mislykket jernbanesabotage ved Marielundskoven i Kolding 1945.

Fra sabotøren N. J. Bollerups dagbog

Af Orla Nielsen

I bogen »Kolding under besættelsen 1940-45« beskriver en række gennemførte sabotager, men der blev også planlagt aktioner, som af en eller anden årsag mislykkedes, uanset hvor godt de var organiseret.

En af de mislykkede aktioner fandt sted i marts 1945, hvor der var tilrettelagt en jernbanesabotage og samme dag sprængning af en vandpumpe ved Marie-lundskoven.

Blandt deltagerne i gruppen, der skulle løse opgaverne den pågældende aften, var den for få år siden afgåede inspektør for Geografisk Have, Niels Juel Bollerup, som dengang var 23 år og ved lidt af en tilfældighed var blevet aktiv sabotør. Længe havde han haft en del kendskab til modstandsbevægelsen, mens dommer E.G. Strøbech virkede som byleder, men hans måde at lede grupperne på passede ikke Bollerup, der følte sig utryg ved, at nogle i bevægelsen var for åbenmundede og skabte blottelser.

Da tyskerne i vinteren 1944-45 optrævede nogle grupper, kom Bollerup imidlertid selv med, fordi mange i grupperne kendte ham, og han fik overdraget at oprette depot for våben og sprængstof.

På det tidspunkt havde han stilling som overgartner i Karl G. Hansens Planteskole på Vejlevej, hvor der foruden planteskole fandtes en stor frugtplantage med tilhørende isoleret køle- og lagerbygning. Bollerup vidste, at en skjult lem førte op til loftet, og deroppe i isoleringen, der bestod af korksmuld, gemte han de betroede sager. Selv fortæller han: »Det blev begyndelsen. Der var ikke store mængder af våben og sprængstof i starten, men ret hurtigt blev depotet for-

øget med sendinger, som, efter hvad der blev sagt, kom fra Horsens. Jeg spurgte ikke, for man skulle vide mindst muligt, hvis man skulle blive arresteret af Gestapo.

Senderne gav mig en masse at lave. Våbnene var kastet ned fra engelske fly til jyske modtagerpladser og godt indsmurt i tyk konsistensfedt, så der skulle en grundig rensning til, før de lå klar til brug, og hertil var det nødvendigt med benzin. Nu havde vi motorsprøjte til frugtplantagen og derfor en tildeling af benzinkort, som naturligvis ikke var tilstrækkelig til våbenrensningen, men autoforhandler M.G. Nielsen, der ellers var meget striks og retfærdig med kortene, havde stor sympati for modstandsbevægelsen og sørgede for, at jeg fik den nødvendige benzin, selvom det gav underskud i regnskabet. Mængden af våben og sprængstof til depotet steg dag for dag, men intet af det kom i brug, før kaptajn S.A. Schack havde overtaget hvervet som byleder efter den arresterede Strøbech. Schack fik organiseret sabotagen igen, fik den sat i system, og da var jeg ikke længere bange for at gå ud som aktiv sabotør samtidig med at passe depotet. Så skete der en masse«.

Et uheld

En aften var et medlem af gruppen, Niels Olsen, på Bollerups værelse på Vejlevej for at hjælpe med våbenrensning efter en aktion aftenen før.

»Da vi var færdige med at rense våben«, fortæller Bollerup, »tog Niels Olsen min revolver, en helt ny fra

depotet (vores håndvåben blev først mere moderne på et senere tidspunkt). Denne her var en 13 mm til 12 skud, og vi skulle jo på aktion, så jeg havde sat en 13. patron i kammeret, taget ladegreb og skubbet sikringen til. Niels Olsen syntes, det var et pragtfuldt våben og ville gerne se nærmere på det, rettede det mod loftet, afsikrede uden jeg opdagede det og trykkede så af. Der lød et mægtigt brag, og værelset forsvandt i en sky af puds og røg. Værelset havde vindue ud til Vejlevej lige ved bakketoppen, og her plejede tyskerne at holde til. Niels spændte ud på vejen, mens jeg samlede våbnene og skyndte mig ud i en lille lund ved villaen. Lidt efter kom han grinende tilbage og sagde beroligende, at tyskerne gik og sparkede på alle bildæk. De troede, der var sket en punktering.

Årsagen til at våbenrensningen foregik på mit værelse var den, at jeg som den eneste i min gruppe havde et dagligt arbejde. Alle de andre var illegale og havde skiftende opholdssteder, men de havde så den fordel, når vi afsluttede en aktion, at de kunne tage »hjem« og sove langt hen på næste dag, hvad jeg var afskåret fra, fordi jeg skulle møde kl. syv om morgenen. I øvrigt kendte jeg intet til deres opholdssteder, så hvis jeg blev taget af tyskerne, ville det give mig nogle meget ubehagelige timer. Alle møder og lignende foregik altid på mit værelse.«

Aktion på flere fronter

Viden om, at et antal sabotører var blevet taget i de foregående uger, prægede Bollerups gruppe med en vis ængstelse, da der via radioen fra England kom det kodeord, som gav gruppen besked om igen at gå i aktion med ødelæggelse af en jernbanelinie ved Kolding.

Bollerup fik ordre fra »Bjørn«, Paul Lebech, dengang student, nu overlæge på Frederiksberg Hospital, om at tage våben og bomber med, og det var aftalt, at gruppen skulle mødes et sted på Tøndervej kl. 23.

N.J. Bollerup, dengang 23 år, var noget af en urolig

N.J. Bollerup fotograferet efter befrielsen.

sjæl. Når han nu var med i kampen mod besættelsesmagten, skulle der »helst ske noget« ved hver given mulighed. Han var ugift og spiste sine måltider på Munkenborg Kro, og samme sted kom også formændene, der ledede gravearbejdet på tyskernes tankgrave nord for Kolding by. Mændene anede selvfølgelig intet om, at Bollerup var aktiv i modstandsbevægelsen, eller at han lyttede ekstra opmærksomt til deres glæde

Tankgrave nord for Kolding.

over at have fået opstillet en splinterny vandpumpe, der kunne fjerne det indsvivende vand og derved lette deres arbejde.

Efter aftensmaden tog Bollerup da beslutning om ene mand at gøre en indsats for at sinke gravearbejdet, der kun var til fordel for tyskerne. På sit værelse fremstillede han en ekstra bombe, og med den cyklede han

ud til det sted, han havde hørt om på kroen, anbragte bomben, satte en tre timers sprængblyant i og vendte hjem til værelset uden at blive opdaget.

Nu var det ved at være tid til at komme af sted til aktion med gruppen. Han pakkede våben og bomber på cyklen og nåede godt igennem vagten ved Vesterbrogade og mødte sine kammerater på Tøndervej. Gruppen bestod af seks mænd, og de havde beregnet, at der langs banelinien mellem Kolding Station og Ejstrup befandt sig en vagt for hver ca. 150 meter. To af gruppen blev sendt videre for at kontrollere, om der var spærring ved Seest kirke.

»Vi ville så langt mod Ejstrup som muligt og lave en sprængning derude. De to sabotører kom tilbage med melding om, at vi ikke kunne komme forbi, så vi delte os i to hold. Niels Olsen, Hans Bacher og jeg blev det ene hold, og vi bestemte at gå ned der, hvor Bakkeskolen nu ligger. Her var et hegn. Jeg skulle placere bomberne, Hans skulle dække mig bagfra og Niels dække mig fra siden. Jeg husker, vi forcerede trådene ved bennen, jeg mavede mig op ad skråningen med revolveren i den ene hånd, og med den anden tog jeg fat i skinnen. Vi regnede helt sikkert med at have fri bane.

Pludselig rejste to tyske soldater sig op fra den modsatte skråning og sigtede på mig. De skød, vi skød, og vi for tilbage over trådene, jeg løb ind i et pigtrådshegn, slog en saltomortale og landede på benene, tabte alle bomber, og så gik det videre over mod hegnet, men der skulle vi ikke op, for der blev vi for lette skudmål. Det var nogle dramatiske øjeblikke, hvor skud og skrig fra en dødeligt såret tysker gav genlyd i den ellers stille nat. I løbet af ganske kort tid kom mindst 10 tyskere ilende til stedet, de affyrede lypistoler, så natten blev klar som dag. Hans og jeg for ud på marken. Niels havde taget en anden retning, og ham så vi ikke mere til den nat. Hver gang området oplystes af raketter, satte tyskerne i med trommeild mod os, da de kunne se os på marken. Vi sprang som gale, når det blev mørkt, og på et tidspunkt kunne jeg ikke finde

Bylederen i Kolding.
Kolding, den 20 Juli 1945.

Niels Bollerup, Vejlevej Kolding, har
forrettet Tjeneste i en R^I- Gruppe i Vinteren 1944/45. Han har udført de ham pålagte Opgaver med Dygtighed og Mod.
Bollerups Forhold har i et og alt været meget gode.

Byleder S.A. Schacks anbefaling til N.J. Bollerup.

mig i, at kuglerne røg truende nær i jorden omkring os.

Jeg opfordrede Hans til, at vi skulle give igen, men han affejede mig med ordene: »Prøv lige at mærke på min højre røvballer. Jeg synes, de ramte mig«. Jeg var nær ved at bryde ud i latter, men det dæmpede min aggressivitet. Tyskerne havde åbenbart opbrugt deres lyspatroner, og vi skyndte os længere væk fra banen. Vi kunne høre mægtig aktivitet både omkring banen og på Tøndervej, men vi kom videre og fandt i en have et drivhus, hvor vi skjulte os. Ret hurtigt begyndte tyskerne at patruljere på vejen, og vi var mest bange for, at de skulle komme med hundene fra Ålykkeskolen«.

Dagen derpå

Under flugten var Bollerup – som beskrevet – i den dunkle nat kommet i nærkontakt med et pigtrådshegn, og det resulterede i en flænge i maven, som han

først nu på skjulestedet fik tid til at bekymre sig om. Han kunne ikke finde ud af, hvor dybt såret var, men det blødte en del, og han var ved at blive kold i sit blodige tøj, så hen på morgenstunden – han skulle jo på arbejde kl. syv – enedes han med Hans om at forlade drivhuset: »Vi gemte vores våben, og efter at have fundet vores cykler begav vi os hjemad, vi skulle begge ad Vesterbrogade. Vi var bange for at blive holdt op af vagten ved banen og fik da den geniale ide at spille rollerne som berusede personer. Det må vi have gjort til fuldkommenhed, for vagten grinede bare og vinkede os forbi – de skulle lige have set mit blodige og forrevne tøj, men det opdagede de ikke.

Jeg må indrømme, at jeg fældede en tåre, da jeg nåede hjem på værelset og så, hvordan jeg så ud. Jeg mødte på arbejdet kl. syv, men hvor var det drøjt at holde sig vågen. Senere hen fik vi piller, der kunne holde os vågne 2-3 dage. Vi skulle ikke bare tage os af sabotage. Det var lige så meget fremtidige aktioner, vi skulle være opmærksomme på, bl.a. var vi på dette tidspunkt i færd med at undersøge, hvordan det ville blive muligt at komme ind på Staldgården samt hallerne på havnen. Således var der meget at beskæftige sig med dengang – og ind imellem skulle man også være menneske.

Efter befrielsen gik der ikke mange dage, før jeg valgte at nedlægge mine våben og aldrig bære dem mere. Den måde, tingene i samfundet blev grebet an på, følte jeg ikke var i harmoni med det, jeg havde kæmpet for, men da opstanden i Ungarn bredte sig, meldte jeg mig til Politihjemmeværnet. Her er jeg med den dag i dag og er stolt over at tilhøre en fredsbevarende styrke«.